

POSTANOWIENIE

Dnia 9 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi M.S.,

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
I ACa 2199/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 9 września 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w
Krakowie w sprawie o sygn. akt I ACa 2199/23 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**

**II. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu
posiedzenia apelacyjnego w sprawie I ACa 2199/23 nie później
niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi
Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu niniejszego
postanowienia;**

**III. przyznaje M.S. od Skarbu Państwa – Sądowi Apelacyjnego w
Krakowie sumę pieniężną w wysokości 1500 (tysiąc pięćset)
złotych za okres od 2 lutego 2022 r. do 9 września 2025 r.;**

**IV. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie zwrócić skarżącej
M.S. kwotę 200 (dwustu) złotych uiszczoną tytułem opłaty od
skargi;**

V. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej M.S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Leszek Bosek Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 27 maja 2025 r. M.S. (dalej: „Skarżąca”) złożyła skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. I ACa 2199/23. Skarżąca wniosła o:

1) stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie I Wydział Cywilny w sprawie z powództwa M.S. przeciw M. S.A w W., sygn. akt I ACa 2199/23, nastąpiła przewlekłość postępowania;

2) wydanie Sądowi rozpoznającemu wskazaną sprawę zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej;

3) przyznanie od Skarbu Państwa na jej rzecz kwoty 1 500 zł;

4) zasądzenie od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie – na jej rzecz kosztów tego postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W uzasadnieniu Skarżąca wskazała, że sprawa zawisła przed Sądem Okręgowym w Krakowie dnia 2 lutego 2022 roku. Wyrokiem z dnia 25 maja 2023 r. Sąd ten ustalił, że nie istnieje stosunek prawny wynikający z umowy nr [...] o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych „[...]” waloryzowany kursem CHF z dnia 2 lipca 2008r. oraz zasądził od strony pozwanej kwotę 431.746,57 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 26 maja 2023r. do dnia zapłaty i 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W związku powyższym, M. S.A w W. wniósł apelację, która została zarejestrowana w dniu 4 lipca 2023 r. Akta powyższej sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 21 sierpnia 2023 r. Strona powodowa w ślad za doręczonym odpisem apelacji Pozwanego od wyroku Sądu I instancji, złożyła odpowiedź na apelację, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w dniu 28 marca 2024r.

Pomimo upływu trzech lat od wpłynięcia pozwu, sprawa nie została dotychczas rozpatrzona prawomocnie. Ponadto, pomimo upływu roku od złożenia odpowiedzi na apelację strony pozwanej oraz przesłania wniosku ponaglącego o podjęcie przez Sąd dalszego prowadzenia sprawy, termin rozprawy apelacyjnej nie został wyznaczony.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie pismem z dnia 6 czerwca 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie oraz przedstawił okoliczności prowadzonego postępowania sądowego, którego dotyczy przedmiotowa skarga na przewlekłość, wnosząc o jej oddalenie, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał, iż wyłączną przyczyną, dla której sprawa nie została rozpoznana do czasu wniesienia skargi, niezależnie od podejmowanych w tym czasie czynności, jest sytuacja kadrowa I Wydziału Cywilnego oraz liczba spraw oczekujących.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t. j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej – ustawa lub ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej

lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Artykuł 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania doprecyzowuje, że przy badaniu tego, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Judykatura Sądu Najwyższego stoi na stanowisku, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 19 października 2017 r., III SPP 42/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18, z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18, z 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19;

z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka - orzecznictwo, *Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego*, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

W realiach niniejszej sprawy wskazać należy, iż sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 2 lutego 2022 r. W dniu 25 maja 2023 r. zapadł wyrok przed Sądem pierwszej instancji.

Przedmiotowa sprawa wpłynęła do I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w Krakowie w dniu 22 sierpnia 2023 r. z apelacją strony pozwanej. W dniu 19 września 2023 r. wylosowany został sędzia referent. W dniu 9 lutego 2024 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji. Po wpływie odpowiedzi na apelację, zarządzono złożenie akt w archiwum w oczekiwaniu na termin rozprawy. W dniu 19 lipca 2024 r. wpłynął wniosek powódki o przyspieszenie rozpoznania sprawy. W odpowiedzi Przewodnicząca Wydziału pismem z tego samego dnia poinformowała o rozpoznawaniu spraw wg kolejności wpływu. W dniu 3 sierpnia 2024 r. wpłynął wniosek powódki o udzielenie zabezpieczenia, który został rozpoznany postanowieniem z 30 sierpnia 2024 r.

Odnosząc powyższe do zarzutów skarżącej dot. przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie, podkreślenia wymaga, że dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy, uwzględniając jej charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Ustalenie zaistnienia przewlekłości postępowania nie jest zależne jedynie od upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącej, a jest wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami przewidującymi prowadzenie określonych procedur.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania.

Postępowanie apelacyjne trwa ponad 24 miesiące (od 22 sierpnia 2023 r. do chwili obecnej).

Uwypuklenia wymaga również, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie,

w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych

Uwzględniając skargę, wobec sformułowania przez skarżącą stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość.

Jednakże Sąd Najwyższy pragnie w tym miejscu zauważyć, iż zakaz orzekania ponad żądanie stanowi przejaw zasady dyspozycyjności i kontradyktoryjności. Wynika z niego bowiem to, że o treści orzeczenia – zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym - decyduje żądanie strony. Sąd Najwyższy wskazuje, że w myśl art. 321 k.p.c., sąd nie może zasądzać czego innego od tego, czego żąda skarżąca ani też więcej niż żądała skarżąca (wyrok SN z dnia 25 czerwca 2015 r., V CSK 612/14, LEX nr 1771393).

Z uwagi na powyższe, skoro postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w lutym 2022 r. i trwa nadal, Sąd Najwyższy przyznał skarżącej

wnioskowaną przez nią sumę pieniężną w wysokości 1.500,00 zł za okres od 2 lutego 2022 r. do 9 września 2025 r.

Ponadto nakazano Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie zwrócić Skarżącej kwotę 200 złotych uiszczoną tytułem opłaty od skargi oraz przyznano od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącej kwotę 240 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia z uzasadnieniem Skarbowi Państwa – Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[a.ł.]

Leszek Bosek Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski